

svoje morilne moči nič ne izgubé, to je, one zmerom nov tros delajo. Še le proti koncu lanskega leta se mu je posrečilo, umetno rejo glivic vrančnega prisada napraviti, katere glivice so sposobne, ako se jih živini vcepi, dotične živali pred vrančnim prisadom obvarovati. Pristaviti je pa treba, da imenovane glivice na pr. pri govedi drugače, kakor pri ovcah delujejo.

Ako se toraj zdrave živali s tvarino, katera ima v sebi oslavljeni tros (virus) vrančnega prisada, cepi, kakor kozé, potem so te živali pred nalezenjem vrančnega prisada obvarovane.

Se ve da naprava te tvarine ni tako priprosta ter je treba zato dosti znanja in vednosti; sicer je znano, kako Pasteur to „limfo“ dela in bi se tedaj po njegovem navodu dala povsodi napravljati.

Vrednosti je tako imenitne in neprecenljive ta iznajdba, da nekateri, in še celó učenjaki, toliko časa niso hoteli priznati, dokler niso skušnje to popolnoma dokazalo, katerih nekaj hočem še pozneje navesti. Pri mednarodnem medicinskem kongresu v Londonu začetkom avgusta meseca se je pa uže Pasteur izrazil, da on v svojem laboratoriji uže ne more več toliko „limfo“ napraviti, kolikor je francoski gospodarji zahtevajo.

Čeravno z velevažnim Pasteurjevim pojasnilom, kaj je bistro vrančnega prisada (črma), nismo dobili gotovega zdravila o tej najsilovitejši živinski bolezni, dobili smo vendar neprecenljiv nauk, kako zabraniti razširjevanje njeno, in to je posebno imenitno za vse gospodarje, kakor tudi za one, ki imajo opravilo pri živini, ki je po tej bolezni poginila.

Okuženje z vrančnim prisadom se tako le godi: Živina, ki je po tej kugi poginila ali se za to kugo bolna pobije, se po obstoječi postavi zakoplje; glivica, katera je vzrok bolezni in katera napolni vso kri trupla, živi potem v zemlji, okoli zakopaue živali naredi se namreč nov tros. Ta tros ne bi bil škodljiv, ko bi v zemlji ostal, a črvi in druga golazen ga na dan prinesejo. Potem se pa ta tros z dežjem, obdelovanjem zemlje itd. na daleč okrog zanese, pride v hleve ali pa ga živina z rastlinami vred na paši v-se dobi.

(Konec prihodnjič.)

Kako vinu plesnivi duh vzeti.

Ako se je plesnivi okus v vinu še le pred kratkim časom pokazal, tako je mogoče v tem slučaju vino s tem ozdraviti, da ga v čisti, močno požvepljeni sod pretočiš in potem prav močno z jajčjim beljakom ali pa z jesetrim mehurjem čistiš. Ako pa vino že močno po plesni diši, tedaj je le težko plesnivi duh iz njega spraviti. Priporočali so sicer razna sredstva, tako vino zopet ozdraviti, ali njih vspeh je več ko dvomljiv. Pravijo, naj se debel, rudečkasto-žolti koren v vročem pepelu speče in potem na špagi v sod obesi. Sod se potem zabije in pečeni koren 6—8 dni v

vinu viseti pusti. Po tem času je pre plesniv duh iz vina odpravljen. Tudi ječmen ali pšenica 5 do 6 kilogramov na hektoliter do rujave barve poveljena in v podolgasto vrečico vsuta in v sod obešena v 6—10 urah vinu neprijeten duh vzame. Dalje se še tudi sledeče sredstvo nasvetuje. Ko se je vino v novi sod pretočilo, se vzame na en hektoliter 3—4 kilograme sladkorja. Ta množina sladkorja se v 5 litrih bolnega vina na ognji raztopi in ko zavreje, se vse to v sod k drugemu bolnemu vinu vlije. Sod se vendar ne sme trdo zapilkati, ker vino precej močno zavreje. Brž ko se je vrenje poleglo, se vino v drugi čisti sod pretoči in z jajčjim beljakom ali pa z jeseternim mehurjem čisti.

Zelena jabelčna listna uš.

Ta mrčes je za mlada drevesa posebno v drevesnicah velik škodljivec. Najrajše se loti jabelčnih, bobotno rastočih mladik, pa tudi gruševih, kutinih, češpljevih, jerebikovih in glogovih mladik. Pokončati ga je zelo težavno, a ravno zdaj je čas zato. Najprej se to še posreči, ako se gleda zalegi do živega priti, kar se najprej takole zgodi. Zdjaj meseca oktobra je zalega zelene listne uši po steblih mladih dreves zaležena. Tudi na prtiličastih sadunosnih drevesih so listne uši kaj rade doma. Zalega se pa še najprej uniči, ako se deblo, veje in popki z raztopljeno glino, ilovico ali navadno prstjo precej na debelo prevlečejo in se jajčka tako s prstno prevleko pokrijejo. Pod to odejo se zalega pre zaduši, popki pa spomladi vendar lahko brstijo in poganjajo. Tudi drevesni vosek je dober zato. Kakor se je že reklo, so posebno drevesnice temu škodljivcu podvržene. Tudi tukaj se mora na povedani način proti listni uši postopati, posebno na šušljenkih in na okah okuliranih mladih dreves. Pobellenje z apneno vodo isto tako listno uš pokonča. Da se žive listne uši od drugod na naša drevesca priselijo, temu se ve da ni ubraniti, vendar pa take priseljenke niso tako silno škodljive, kakor one na drevesih samih izležene. Tako saj trdijo skušeni vrtnarji.

(Zrnsko kupčevanje) slabo kaže, vedno več zrnja dovažajo iz Rusije, Rumunije, pa tudi iz Amerike, zadnji čas uže moko. Cena našim pridelkom pada.

(Novo vino) iz Frauheima, Radiselskega plačujejo v Mariboru po 60 gl. štrtinjak.

(Sejmi) 21. v Celji, Sevnici; 22. oktobra v Mariboru, 24. oktobra v Ribnici, Vidmu.

(Sejmi na Koroškem) 24. oktobra Celovec, Gmind, 28. oktobra Gutštajn, Kapla, sv. Lenart, sv. Mohor, Saksenburg, 31. oktobra Podklošter.

Dopisi.

Iz Ptuja. Kakoršen prijatelj je našim kmetom g. Pisk, vidi se tudi iz sledečega: Po postavi

pripada okrajem, v katerih živi nad 30.000 duš, 40 do 42 okrajnih zastopnikov. Ptujskemu okraju pripoznalo se njih je 40 in sicer: veliko posestnikom 10, velikim obrtnikom 10, deželnim občinam 10, Ptuj 8, Gori 2. Ker pa je tačas v celem okraju le samo 9 oseb, ki se štejejo med velike obrtnike, to je med tako trgovce, ki brez priklad plačujejo najmanje po 60 fl. dače; zato ta skupina ne more imeti 10, ampak le samo 9 zastopnikov; ti pa so samo sledeči gg. Ferš, Fürst, Jurca, Kasper, Kaiser, Kazimir, Pisk, Švab in Vegšajder, vsi sami Ptujčani. Visoka c. k. deželna namestnija je zato lani pred volitvami v soglasji z deželnim odborom za prav spoznala: da taisti okrajni zastopnik, ki bi še velikim trgovcem pripadal, ko bi njih bilo bar 10, ima se dodati skupini deželnih občin. To pa g. Pisku in zgoraj imenovanim ni šlo v glavo ter se njih osem, g. Jurca se njim ni hotel pridružiti, obrnol do c. k. okr. glavarstva češ: ni pre v redu, ka se je ta njim nepripoznani deseti dal vsem deželnim občinam vkup kot edenajsti, ampak imel se pre dati edino le občini Ptuj. Na čelu teh kmečkih prijateljev se ve da ni nikdor drugi kot znani, ali bolje rečeno, nezna se še odkod „privandrani“ Pisk, in samo čuditi se moremo, kako da sta mogla inače mirna, razumna in Slovencem ne sovražna gospoda Ferš in Kazimir tudi kaj takega podpisati. Dobro zavrnol jih je g. okr. glavar rekši: c. k. namestnija je celo prav storila, ka je edenajstega dala deželnim občinam, ki plačujejo blizo 25krat toliko dače, ko z ono naredbo nezadovoljni vsi skupaj. Ta Pisk je pač le nekaj celo poseben ptič, ki bi našim vrlim kmetom kaj rad celo po svojem piskal. Dobre prijatelje ima kmetsko ljudstvo med meščani, to je res: Eden njih sladko nagovarja, naj se raje ne trudijo k okrajnej skupščini, saj bodo že meščani brez njih vse dobro opravili; drugi se njim zareži: „Ös pauern pleipe pajm enkern pfluog“ češ; z onimi 36.000 fl. okrajnih priklad bomo že mi gospodarili, vi le samo plačujte, kar vam mi naložimo: tretji predrzne se celo proti naredbi deželne namestnije in deželnega odbora rovati, in skušava bar edea glas kmečkim občinam odvzeti. Kaj niso si ti ptiči vsi podobni? In itak se še najde kde kateri, pa nerazume takega piskanja, pa ne vidi katerej stranki se ima pridružiti. Kako dolgo še čemo biti svojevoljna podlaga tujčevi peti?

Iz Središča. (Narodna svečanost.) II. Modrinjak je bil srednje in trdne postave, širokopleč in debel. Sliko jegovo ima g. dr. Modrinjak v Mariboru, po katerej je svečanosti odbor več fotografičnih slik oskrbel. — Obraz ima duhovite poteze; čelo je visoko in lepo obokano, oči žive, ustnice malo napete. Stanko Vraz piše o njem: „Ljudi što so ga poznavali, hvale ga, kao čoyjeka umnostna, učena, ugodno i poštena.“ Glede gospodarstva bil je Modrinjak jako natančen in skrben, radi tega je zapustil sorodnikom svo-

jim lepo premoženje. — Pri gospodarskih opravilih je hotel vedno sam biti; sode nabijati, orati, dela v strugarstvu niso bila pri njem nič kaj ne navadnega. — Večkrat, ko je kdo prišel po spoved, mogel je na njivo, kjer je našel gospoda župnika orati. Ob slabih letinah se je rad pritoževal, da se mu slabo godi, posebno pri sv. Miklauži. — O njegovem preteklem boljšem stanju pri sv. Tomaži je kratko povedal: „Kaj sma s Tomažekom pripravila, boma z Mikložekom zpravila.“ Veselje do dela je bilo Modrinjaku prirojeno; on ni se sramoval, akopram je premožen župnik bil, nikakega težkega dela. O njegovih lepih lastnostih pravi Stanko Vraz, da je bil blag, dober, vesel in gostoljuben človek. (Dalje prih.)

Iz Ljubljane. (Nove knjige vernim dušam v pomoč.) Katoliška družba v Ljubljani je izdala in založila iz nemškega prestavljene bukve „Pomoč dušam v vicah“, ki so namenjene in posebno pripravne pospeševati pobožnost za duše v vicah, in torej zaslužijo, da pobožni Slovenci za nje zvedo. Cela ta knjiga obstoji iz dveh delov; I. del str. 1—140 ima naslov „Premišljevanje“; II. del str. 141—320 „Molitve in pobožnosti“. Prvi je bolj teoretičen; v njem se opisuje bistvo vic, v čem da obstoji trpljenje vernih duš, in da je mogoče, pa tudi naša dolžnost, kakor tudi naš silni dobiček, njim pomagati. Premišljevanja, poduki, nagibi in prigodki razdeljeni so po zgledu „Šmarnc“ na vse dni meseca listopada. Drugi del je pa bolj praktičen, ker ima podobo navadnih molitvenih bukev, ki zamorejo kot take s svojimi molitvami od sv. meše, spovedi, sv. Obhajila, sv. Križevega pota, raznoterimi družimi molitvami slehernemu pobožnemu kristjanu služiti za v cerkvi in doma. Po pravici sme se reči, da nimajo zastoj te bukve naslova „Pomoč dušam v vicah“, in da po svojem namenu, obsegu in notranji vravnavi morejo se šteti med naj boljše te vrste. Ako jih človek pazljivo prebira, zdi se mu, kakor da bi bil sam v duhu prestavljen v vice, ter ondi v duhu gledal nepopisljive bolečine trpečih duš, slišal njih jok in zdihovanje, kako milo prosijo pomoči. Ob enem so prijatlu vernih duš, bi rekel, kakor na jezik položene molitve in pobožnosti, katerih naj se posluži, ter jim tako zdatno pride na pomoč. Dobi vajo se omenjene bukve pri katoliški družbi v Ljubljani, stari terg št. 13 mehko vezane po 45 kr. trdno vezane po 50 kr. — V platnu vezane veljajo 65 kr., z usnjatim herbtom 70 kr., vse v usnji 75 kr., z zlato obrezo 1 glđ. 10 kr.

Dr. Anton Jare.

Iz Orehove vesi zunaj Maribora. (Slovensko uradovanje — cenilne komisije — letina.) Velikokrat je že „Slov. Gospodar“ slovenskim županom priporočeval slovensčino v uradih, pa žalibog nekteri rajši drago „sekreterje“ plačujejo, ali pa prav „halbtajč“ uradujejo, misleči, s slovenskimi dopisi se oblastnijam zamerimo.

Prazen strah, temveč smemo mi onim „birokratom“ zameriti, ki naš narodni jezik kot „Sausprache“ imenujejo. Da smo mi prepotrpežljivi in miroljubni, to naši nasprotniki spoznajo. Znano je, da slavno c. k. okr. glavarstvo v Mariboru, gotovo pa tudi še drugi uradi slovenske dopise rado sprejemajo. Najdemo pa celo takih županov, ki slovenskih dopisov sprejemati nečejo. Tukaj najvim samo eden izgled iz občine „Črešnovske pri Slov. Bistrici: „Wird dem löblichen Gemeindeamte Gegenwärtige nicht verständliche Zuschrift mit dem Bemerken rückgewiesen, dass die Amtssprache eine „deutsche“ A. daher Zuschriften nur in der Amtssprache erledigt werden können u. s. w.“ Tamošnji g. Oberpurgermajster“ in sekreter (Sorschagg) je menda mislil, občinski predstojnik se mu bo za ta nank gotovo zahvalil! — Plačilni nalogi so se posestnikom za dačo za letos in prihodnje leto doposlali, iz katerih je razvidno, koliko večja bo v prihodnje. Te številke so res strašanske in vidi se, kako dobro so cenilni možje ceniti znali. Cenitve so bile drage. Upamo, da bodo vsaj reklamacije uspeha imele, sicer posestnikom zavoljo prevelike dače ni mogoče shajati. — Dobre letine smo se močne veselili, ker se je vse tako lepo kazalo, pa imeli bomo le srednjo letino, ker koruzo so črvi skoz stebila prevotlili, in vsled tega je drobna ostala. Veliko škode nam pa dela neprestani dež, krompir gujije, ajda se ne da žeti in obletuje, in ozinima se sejati ne da.

Od sv. Vida na Dravskem polju. (Naj se z v. č.) „Jaz podpisani se s tem z možbesedo obvezem, v okrajnem zboru vedno glasovati z narodno stranko. Pri sv. Vidu 12. maja 1880 F. Šoštarič.“ Tako se glasi še dobro shranjeno pismo, ki ga je imenovani svojevoljno in lastoročno napisal, ko so ga narodnjaki pitali, če bi on sprejel volitev v okrajni zastop, ako bi ga narodna stranka našim vrlim kmetom za volitev priporočila. Kaj pa nas je skušnja o tem možaku naučila? Kako se je obnašal Vidovski Šoštarič v okrajnem zastopu? Jeli zvest ostal danej možbesedi in vedno glasoval za ono, kaj so naši odlični narodnjaki spoznali, da bo ptujskemu okraju na bask? Pri prvi sednici okr. zastopa na Vrbanovo l. l. ko so bile volitve v okrajni odbor, se je eden od kmetov izvoljeni zastopnik, kakor se ob svojem času v „Slov. Gosp.“ bralo „modro zakesnil“ in ta eden bil je Šoštarič. Narodna stranka, premda so nekteri že takrat sumljivo z glavo majali, itak mu je to „modro zakesnjenje“ prizanesla in še ga celo zvolila v okrajni odbor. Dalje čitalo se je po raznih slovenskih novinah, ka je bil med onimi tremi Judeži, ki so dne 4. aprila v okrajnem zastopu proti ustanovljenju okrajne branilnice glasovali, tudi F. Šoštarič; in poslednji „Gospodar“ prinesel nam je vest: med onimi, ki s vsemi kremplji se trudijo oživiljenje nam tako potrebne okrajne branilnice ovirati in odlagati kam do sve-

tega — Nikoli, bil je zopet preljubeznjivi naš Šoštarič. Kako se Vam, mili rojaki, dopade „možbeseda“ našega vidovskega po sili Nemca? Kaj zasluzi tak okrajni zastopnik, ki s svojim glasovanjem vedno dela proti želji onih, ki so ga zvolili? —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Magjari zavzemajo zopet prvo mesto, njihov upliv je skoraj v vseh vprašanih odločilen, to pa ne samo v ogerskih deželah, ampak tudi v Bosni in Hercegovini, pa še v naših zadevah. Sedaj uplivajo močno tudi na zunanjo politiko našega cesarstva, kajti začasno vodi magjarski g. Szlavy po smrti barona Hajmerla ministerstvo zunanjih zadev in desna roka ali prvi sekcijski načelnik mu je zopet magjarski politikar plem. Kallay. — Moravski c. kr. namestnik baron Korb je naglo umrl v teatru Brnskem, ljudje obžalujejo njegovo smrt, ker je bil vsestranski pravičen, tudi Slovanom. Naslednika mu namigavajo ministra Kourada. Bog daj! — Nemški liberalci so zopet debelo legali, češ da kmalu propade minister grof Taaffe, toda minister stoji ali sedi prav trdno, pač pa se liberalci kavsajo med seboj. Najhujši tevtonje, ki verujejo v „Tagespošto“, „Marburgerco“ in „Cillier Zeitung“, hočejo vse Nemce strobiti v „nemško-narodno“ stranko. Toda dr. Suess, plem. Plener, dr. Czedit itd. se bojijo, da ne bi taka stranka nikoli v Avstriji doplezala do ministerskih stolov, ker odbacuje konservativne Nemce in napada Slovane. Zato ovi možje druge strune napenjajo in pravijo liberalnim Nemcem: naj bodo Slovanom saj nekoliko prijaznejši. To je pa ogenj v streho; omenjeni tevtoni ali urgermani se kar jeze tresejo in psujejo na Plenerje, Suesse, Czeditke itd., ter jim očitajo sebične namene itd. Naj se le kavsajo, kakor jim ljubo in drago, dokler se ne spametvajo. — V kranjskem deželnem zboru je poslanec Detela nasvetoval, naj se v Ljubljani osnuje kmetijska šola; res čuda, kako kranjski poslanci še le po 20 letih potrebo takšne šole spoznajo. Volil je se tudi jednoglasno odbor, ki bode priprave delal za svečano obhajanje 600-letnice, da je Kranjska prišla pod žezlo vladarjev iz Habsburške hiše. — Koroški poslanec Tengg je tožil, zakaj porotniki vsi jednake nagrade dobivajo brez ozira na to, da so nekateri blizu sodišča doma, drugi pa daleč proč; on svetuje, naj se vsakemu 15 kr. potnine izplača za kilometer, in dnina 2 gl. Poslanec Horner je zahteval, naj žandarji županom na roko hodijo, kedar je pomoči treba zoper neubogljive posle in delavce postopati. Poslanec Petrič je nasvetoval, naj bi se rok za gruntve reklamacije podaljšal. Njegov nasvet bil je sprejet, ali bo kaj pomagal, o tem dvomimo. — Hrvatski poslanci in profesorji Vrbančič in Vojuovič bili so o priliki saborskih volitev iz